

Voorlichtingstekst Aanvragers (Stap 7)

Wat betekent BIBOB?

BIBOB staat voor Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur.

Wat is het doel van deze wet?

De Wet BIBOB verruimt de mogelijkheden van bestuursorganen om zich te beschermen tegen het risico dat ze criminele activiteiten faciliteren. Dit is nodig omdat criminele organisaties in sommige gevallen afhankelijk zijn van bestuurlijke beslissingen voor de continuering en afscherming van criminele activiteiten. Hierbij kan gedacht worden aan illegale transporten die met behulp van vergunningen worden uitgevoerd en deelname aan bouwprojecten om illegaal opgebouwd vermogen wit te wassen. Dit leidt tot oneerlijke concurrentie en het ontstaan van machtsposities met witgewassen geld. Ook komt het voor dat legale personen of bedrijven overtredingen begaan of misdrijven plegen met gebruikmaking van of ter verkrijging van bepaalde vergunningen of subsidies. Zo is een dergelijke vorm van organisatiecriminaliteit aangetroffen in de autosloopbranche. Ook ter preventie van deze vorm van misbruik van overheidsbeslissingen is de Wet BIBOB in het leven geroepen.

Op welke branches heeft de Wet BIBOB betrekking?

Voor vergunningen kan de wet worden toegepast in de branches: horeca, seksinrichtingen, escort, smart- en growshops, speelautomatenhallen, coffeeshops, milieu, bouw, (verkoop van onroerend goed door) woningcorporaties, opiumverloven en transport (personen- en goederenvervoer). Voor subsidies geldt dat in de subsidieregeling zelf moet zijn bepaald dat deze subsidie onder de Wet BIBOB valt. De Wet BIBOB geeft hiervoor geen limitatieve opsomming.

Waar bestaan de nieuwe bevoegdheden voor overheidsorganen uit?

Artikel 3 van de wet BIBOB stelt bestuursorganen in staat om een vergunning of subsidie te weigeren of in te trekken wanneer er ernstig gevaar bestaat dat de beschikking mede gebruikt zal worden voor:

- a) het benutten van voordelen uit strafbare feiten
- b) het plegen van strafbare feiten
- c) of wanneer een redelijk vermoeden bestaat dat ter verkrijging van de aangevraagde dan wel gegeven beschikking een strafbaar feit is gepleegd.

Om te kunnen beoordelen of er daadwerkelijk sprake is van bovenstaand gevaar, zullen bestuursorganen meer informatie van aanvragers verlangen. U merkt dit aan de aanvraagformulieren. Deze zijn uitgebreid met 'BIBOB-vragen' en hebben, bij rechtspersonen, met name betrekking op de financiering en zeggenschapsstructuur van de onderneming. Met behulp van deze gegevens zijn bestuursorganen beter in staat om de betrokken, relevante natuurlijke- en rechtspersonen in kaart te brengen. Indien blijkt dat het vragenformulier niet naar waarheid is ingevuld of onjuiste gegevens bevat, dan heeft het bestuursorgaan de mogelijkheid om aangifte te doen van valsheid in geschrifte (artikel 225 van het Wetboek van Strafrecht). Bovendien heeft het bestuursorgaan volgens artikel 3 lid 6 van de Wet BIBOB de bevoegdheid de vergunning of subsidie te weigeren of in te trekken indien feiten en omstandigheden erop wijzen of redelijkerwijs doen vermoeden dat ter verkrijging van de aangevraagde dan wel afgegeven vergunning of subsidie een strafbaar feit is gepleegd.

In de Memorie van toelichting bij artikel 4 Wet BIBOB staat dat, wanneer de basisgegevens (art. 30 lid 2) die Bureau BIBOB nodig heeft om onderzoek te doen door de betrokkene niet worden aangeleverd, kan het bestuursorgaan (in geval het om een aanvraag van een beschikking gaat) de aanvraag buitenbehandeling laten. Dit ingevolge artikel 4:5 van de Awb. (Op deze wijze is verzekerd dat de vereiste gegevens worden aangeleverd.)

Dit ligt anders indien het gaat om de mogelijke intrekking van een vergunning. De bestaande regelingen houden geen sanctie in, indien de betrokkene, die geen belang heeft bij het aanleveren van gegevens voor een onderzoek i.v.m. die mogelijke intrekking, geen gegevens aanlevert. Om die reden wordt in artikel 4 lid 1 van de Wet BIBOB in een sanctiemogelijkheid voorzien. De weigering om in dit geval gegevens te verstrekken wordt aangemerkt als gevaar als bedoeld in artikel 3 Wet BIBOB, zodat de vergunning of subsidie kan worden ingetrokken.

Als een bestuursorgaan zelf voldoende informatie heeft verzameld waaruit blijkt dat er sprake is van een situatie omschreven in artikel 3 uit de Wet BIBOB, kan het rechtstreeks een beroep doen op dit artikel. Wanneer dit eigen onderzoek toch nog vragen onbeantwoord laat over de integriteit van de aanvrager of diens zakelijke relaties, kan een bestuursorgaan een beroep doen op het landelijke Bureau BIBOB. Indien het bestuursorgaan inderdaad besluit om advies in te winnen bij Bureau BIBOB, zal het de aanvrager hiervan op de hoogte stellen. Bureau BIBOB zal verder onderzoek verrichten en een gemotiveerd advies uitbrengen.

Op welke voorwaarden verricht Bureau BIBOB onderzoek?

Bestuursorganen kunnen zich niet zomaar tot Bureau BIBOB wenden. Een onderzoek door dit bureau is een zwaar middel. De integriteit van een individuele natuurlijke- of rechtspersoon wordt immers getoetst door de combinatie van persoonsgegevens afkomstig uit politieke, justitiële en financiële bronnen. Dit is een inbreuk op de privacy. De inschakeling van Bureau BIBOB moet dan ook aan een aantal voorwaarden voldoen. Ten eerste mag het instrument alleen in aanvulling op bestaande instrumenten worden toegepast. Ook moet de ernst van het gevaar dat men wil voorkomen, in verhouding staan tot de zwaarte van het BIBOB-instrument. Ten slotte dient er een mogelijk verband te zijn tussen het afgeven van de beschikking en de kans dat daarmee het gevreesde gevaar wordt gerealiseerd. Zo maakt een provinciale milieuvergunning het voor een malafide autosloopbedrijf mogelijk om auto's om te katten. Genoemde voorwaarden zijn de basis voor iedere opdracht die Bureau BIBOB uitvoert en worden strikt nageleefd.

Wat doet Bureau BIBOB?

Bureau BIBOB verricht op verzoek van bestuursorganen onderzoek naar de integriteit van aanvragers en, in voorkomende gevallen, van diens zakelijke relaties. Nadat een verzoek in behandeling is genomen, zal Bureau BIBOB de ter beschikking staande open en gesloten bronnen op systematische wijze bevragen. Hierbij wordt getracht zo min mogelijk inbreuk te maken op de privacy van de betrokkenen. Gegevens omtrent de financiële, justitiële en politieke achtergrond van aanvragers worden dan ook naar relevantie bevestigd en gecombineerd. Het resultaat van dit onderzoek verwoordt Bureau BIBOB in een advies voor het bestuursorgaan. Dit advies is niet bindend. Het bestuursorgaan heeft de vrijheid om dit advies integraal of gedeeltelijk op te nemen in haar beschikking of het advies niet te gebruiken dan wel nadere voorwaarden te stellen.

Uit welke bronnen kunnen er gegevens over iemand worden opgevraagd?

Het advies zal gebaseerd worden op gegevens uit openbare registraties, alsmede gegevens die door overheidsinstanties, welke in artikel 27 van de wet BIBOB (of het Besluit BIBOB) zijn vermeld als informatieleverancier, in de uitoefening van hun taak zijn verzameld en vastgelegd in registraties of daaraan verbonden dossierverzamelingen. Voorts worden gegevens gebruikt die de aanvrager in het kader van een vergunning- of subsidieverlening zelf heeft geleverd aan het bestuursorgaan.

Wat staat er in een BIBOB-advies?

Een BIBOB-advies kan drie uitkomsten hebben. Er kan geconstateerd worden dat er geen gevaar is dat de gewenste beschikking wordt misbruikt voor criminele activiteiten. Het bestuursorgaan kan dan de vergunning of subsidie verlenen. Ook kan het onderzoek uitwijzen dat er een mindere mate van gevaar bestaat. Het bestuursorgaan kan dan extra voorwaarden verbinden aan het verlenen van de beschikking. Ten slotte kan Bureau BIBOB ernstig gevaar constateren. Het bestuursorgaan kan dan negatief beschikken. Het advies naar het bestuursorgaan is gemotiveerd. Dit wil zeggen dat de geraadpleegde informatiebronnen worden vermeld en dat aangegeven wordt hoe Bureau BIBOB tot de conclusie van het advies is gekomen.

Hoe lang gebruikt Bureau BIBOB de gegevens die gevonden worden n.a.v. een BIBOB-onderzoek?

Alle gegevens worden twee jaar opgeslagen en kunnen gedurende die periode worden hergebruikt in het kader van een nieuw verzoek om advies. Met dien verstande dat voor de opslag van de hergebruikte geverifieerde gegevens opnieuw de termijn van twee jaar gaat lopen. Het bestuursorgaan kan het BIBOB-advies gedurende twee jaar bewaren en hergebruiken.

Wie mogen het advies inzien?

Het bestuursorgaan, de aanvrager/houder van de vergunning en de subsidieaanvrager- of gerechtigde. De derden die in het advies genoemd worden, mogen alleen desgevraagd het onderdeel van het advies inzien dat op hen betrekking heeft.

Is de Wet Openbaarheid van Bestuur van toepassing op een BIBOB-advies?

Hoewel het BIBOB-advies als document in beginsel onder het verstrekkingenregime van de WOB valt, zal in de praktijk het openbaar maken van het advies op grond van artikel 10 van de WOB achterwege blijven.

Kan ik in beroep gaan tegen een BIBOB-advies?

Nee. De beroep- en bezwaarprocedure uit de Algemene Wet Bestuursrecht is niet van toepassing op BIBOB-adviezen. Wel op de uiteindelijke beschikking van het bestuursorgaan incl. het BIBOB-advies. Overigens maken bestuursorganen vóórdat zij een BIBOB-advies aanvragen dit voornemen kenbaar aan de aanvrager/houder (notificatieplicht). Hiertegen staat geen bezwaar open. De aanvrager/houder kan dan besluiten zijn aanvraag in te trekken. Indien het bestuursorgaan van plan is om negatief te beschikken naar aanleiding van een BIBOB-advies, zal dit voornemen kenbaar moeten worden gemaakt aan de aanvrager. Deze krijgt vervolgens de gelegenheid zijn zienswijze kenbaar te maken.

Welke invloed heeft een BIBOB-advies op de aanvraagtermijn?

De bestaande beschikkingstermijn wordt opgeschort op het moment dat een BIBOB-advies door het bestuursorgaan wordt aangevraagd. Bureau BIBOB moet binnen vier weken een advies leveren aan het bestuursorgaan. Het onderzoek van Bureau BIBOB kan echter eenmalig met vier weken worden verlengd. De bestaande beschikkingstermijn kan daarom maximaal met 8 weken worden verlengd. Het is mogelijk dat deze termijn nog verder wordt opgeschort indien Bureau BIBOB extra informatie van het bestuursorgaan verlangt. De lengte van de opschorting is afhankelijk van de tijd die het bestuursorgaan kost om deze vragen te beantwoorden.

Neemt Bureau BIBOB contact met mij op wanneer ik onderwerp van screening ben?

Ja, Bureau BIBOB heeft de mogelijkheid om aanvullende vragen te stellen tijdens het lopende onderzoek (artikel 12). Deze vragen worden rechtstreeks aan de betrokkene gesteld. U krijgt een aantal dagen de tijd om deze vragen te beantwoorden. Het niet of niet volledig beantwoorden van de aanvullende vragen kan consequenties hebben voor het uiteindelijke advies dat Bureau BIBOB uitbrengt aan het Bestuursorgaan.

Wat merk ik ervan wanneer er over mij een BIBOB-onderzoek wordt ingesteld?

Wanneer een bestuursorgaan reden ziet om over u als aanvrager van een vergunning of subsidie een BIBOB-advies in te winnen, ontvangt u hierover vóór aanvang van het onderzoek bericht. Tegen dit besluit kunt u niet in beroep gaan. Wanneer Bureau BIBOB tijdens het onderzoek aanvullende informatie van u verlangt, zal het bestuursorgaan u dit laten weten. Uw weigering om deze informatie te leveren, biedt het bestuursorgaan voldoende grond om u de gewenste beschikking eventueel te weigeren. Na afronding van het onderzoek, verwoordt Bureau BIBOB de bevindingen in een advies. Indien het bestuursorgaan op basis van dit advies van plan is om negatief te beschikken, is het verplicht u hier vooraf over te informeren en u te vragen om uw zienswijze te geven (overigens kunt u al eerder, op aanvraag, het advies inzien.) Het bestuursorgaan laat u weten of deze zienswijze de beschikking beïnvloedt.

Verdere informatie

Voor algemene informatie omtrent de Wet en Bureau BIBOB kunt u deze website raadplegen. Voor specifieke vragen kunt u zich wenden tot het betrokken bestuursorgaan.